

**Захист дисертацій
на засіданнях Ради при Відділенні релігієзнавства
Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України
в 2009 році**

Протягом 2009 року на 11 засіданнях Спеціалізованої вченої ради Д 26.161.03 при Відділенні релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України проведено захист

- однієї докторської дисертації (зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки) – та трьох докторських дисертацій зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство (історичні науки) та
- чотирьох кандидатських дисертацій (зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки)) і трьох кандидатських дисертацій зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство (історичні науки).

Захист докторських дисертацій:

Дисертація Сітарчука Романа Анатолійовича «Адвентисти сьомого дня в українських землях у складі Російської імперії: історико-політичний аспект (друга половина XIX ст. – 1917 р.)» (09.00.11 – релігієзнавство (історичні науки)) присвячена висвітленню Церкви адвентистів сьомого дня на вітчизняних територіях у контексті її історико-політичного розвитку в перші роки становлення та організаційного формування. У роботі досліджуються передумови, причини та час виникнення громад адвентистів сьомого дня в українських землях. Розглядаються створення їх церковної структури, трансформації в кількісному складі й історія зародження регіональних осередків. Виокремлюються і характеризуються головні аспекти внутрішньоконфесійної діяльності адвентистів: богословська освіта, місіонерська робота, видавнича справа, фінансова практика. Аналізується еволюція взаємовідносин

досліджуваної церкви з владою, зокрема комплекс аспектів політики самодержавства щодо адвентистів у період кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Дисертація Стоцького Ярослава Васильовича «Конфесійні трансформації у західних областях України (Галицький регіон) в контексті державно-релігійної політики у 1944-1964 р.р.» (09.00.11 – релігієзнавство (історичні науки)) на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 09.00.11. – релігієзнавство. Дисертація висвітлює особливості політики Радянської держави щодо діючих релігій в західних областях України (Галицький регіон). На основі архівної джерельної бази та наявної історіографії аналізуються форми та методи державної політики щодо релігії, реакція самих релігій на політику відносно них, а також наслідки цієї політики. Простежуються особливості розвитку діючих релігій та їхніх конфесій в даному регіоні: структура, напрямки діяльності, проблеми, трансформації тощо.

Дисертація Черенкова Михайла Миколайовича «Європейська Реформація та український євангельський протестантизм: ідентичність віросповідних засад, особливості соціокультурних трансформацій» (09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки)) є цілісним релігієзнавчим дослідженням, в якому здійснено компаративний аналіз фундаментальних принципів європейської Реформації і віросповідних засад українського євангельського протестантизму, а також специфіки відображення спільних богословських засад у соціальній позиції останнього. Євангельські церкви поєднують в своїй соціальній позиції східні та західні традиції і виступають чинником крос-культурного богословського синтезу, інкультурації ідей європейської Реформації в православній культурі. Секуляризація протестантських церков в Європі і Америці викликає негативну реакцію українських протестантів, які шукають свою ідентичність між традиціоналізмом і західним модернізмом. Євангельські церкви в Україні досі зберігають риси маргінальної субкультури і лише вибудовують нову ідентичність. Сучасні тенденції соціально-політичного розвитку євангельського протестантизму знаходять пояснення в контексті євроантлантичної інтеграції України, розбудови її громадянського суспільства та налагодження партнерських відносин між державою та церквами.

Дисертація Бистрицької Елли Володимирівни «Східна політика Ватикану в контексті відносин Святого Престолу з Росією та СРСР (1878–1964 рр.)» (09.00.11 – релігієзнавство (історичні науки)) є цілісним історико-релігієзнавчим дослідженням, у якому проаналізовано особливості Східної політики Ватикану на прикладі розвитку дипломатичних відносин Святого Престолу з Росією та СРСР й визначено їх головну проблематику, а також простежено еволюцію уніоністичної доктрини Католицької Церкви, з'ясовано місце і роль Греко-Католицької Церкви, зокрема її глави — митрополита Галицького Андрея Шептицького у поширенні католицизму в Росії. Спеціальним питанням дослідження була політика царського і

радянського урядів щодо католиків латинського і східного обрядів. Встановлено взаємозв'язок зовнішньополітичних завдань державних інститутів влади і напрямів релігійної політики, які супроводжувалися використанням відповідних засобів для їх реалізації. Найбільш рельєфно така взаємозумовленість простежувалась у політиці царського уряду напередодні і під час Першої світової війни та радянської держави в період створення блоку «країн народної демократії» після Другої світової війни. Доведено, що в урядовій системі координат Російської імперії і СРСР Російська Православна Церква використовувалась як фактор стримування католицизму для вирішення внутрішньо- і зовнішньополітичних завдань.

Захист кандидатських дисертацій:

Дисертація Андросової Валерії Ігорівни «Хасидський рух Хабад у процесі адаптації до суспільно-політичних і соціокультурних реалій українського соціуму» (09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки)) присвячено аналізу адаптації хасидського руху Хабад до суспільно-політичних і соціокультурних реалій українського соціуму. Висновується, що як і поява всього східноєвропейського хасидизму, Хабад не був детермінований винятково соціальними умовами. У хасидизмі विकристалізується нова парадигма духовно-практичного освоєння традиційного іудаїзму. Хабад Любавич як органічна частина феномена хасидизму відрізняється збалансованим поєднанням емоційної і раціональної компоненти. На початку третього тисячоліття Хабад Любавич стає головною силою відновлення релігійної традиції на всьому пострадянському просторі, в тому числі і в Україні. Хабад Любавич зміг імплементувати до сучасного українського контексту механізми залучення світського єврейства до релігійного життя, актуалізувати духовну, культурну і соціальну роль релігійної громади в житті сучасної людини. Хабад Любавич репрезентує цінності ортодоксального іудаїзму, в якому традиціоналізм й консерватизм не трансформується на агресивний фундаменталізм і ксенофобію. Спрямованість на активний діалог з суспільством дає можливість руху Хабад Любавич успішно конкурувати і перемагати інших репрезентантів іудаїзму в Україні.

Дисертація Бойка Богдана Євгеновича «Трансформаційні процеси в житті християнських конфесій на Волині періоду її перебування у складі Російської імперії (1793 – 1917 рр.)» (09.00.11 – релігієзнавство (історичні науки)) присвячена дослідженню трансформаційних процесів у житті християнських конфесій Волині кінця XVIII – початку ХХ ст. З'ясовано, що з включенням Волинської губернії до складу Росії у 1793 р. та упродовж перших десятиліть пріоритетні зусилля царського самодержавства були спрямовані на ліквідацію Уніатської та послаблення позицій Римо-Католицької Церков. Проаналізовано комплекс заходів, спрямованих на

возз'єднання уніатів з Російською Православною Церквою та розкрито сутність масштабних карально-репресивних акцій проти католиків, посиленню яких значною мірою сприяли польські повстання 1831 та 1863–1864 рр. Доведено, що динаміку та характер трансформаційних процесів в житті християнських конфесій Волинської губернії середини ХІХ – початку ХХ ст. значною мірою визначали поселення на теренах Волині німецьких і чеських колоністів, а також поява різних православно-сектантських угруповань та старообрядців. Виснувало, що в залежності від церковно-історичних обставин трансформаційні процеси в житті християнських конфесій Волині мали доволі плитку динаміку розвитку та змінні пріоритети, однак в цілому стратегічний курс російської влади упродовж всього періоду здійснення нею політико-адміністративних повноважень на волинських землях характеризувався імперською логікою мислення, що зводилася до уніфікації, зросійщення та опрацювання і знайшла своє ідеологічне вираження в триєдиному принципі «Православ'я, самодержавство, народність».

У дисертації Бородинської Ліни Іллівни «Становлення та розвиток євангельських християн у Польщі (1918–1939 рр.)» (09.00.11 – релігієзнавство (історичні науки)) на основі широкого кола документів із українських і польських архівів, тогочасної протестантської періодики, вітчизняної і зарубіжної історіографії зроблено компаративний аналіз процесу становлення, утвердження та розвитку євангельських християн у Польщі (1918–1939 рр.) у контексті державно-церковних та міжконфесійних відносин. Євангельські християни набули найбільшого поширення на території західноукраїнських та західнобілоруських земель Польщі. Інституалізація євангельських християн включала в себе рух від утворення окремих громад до об'єднання їх у союзи. Легалізація спільноти супроводжувалася складнощами у процесі реєстрації громад і статуту державними органами влади. Внутрішньоцерковне життя євангельських християн крім богослужбової діяльності забезпечувалося місіонерським, молодіжним, жіночим, музично-хоровим, видавничим та освітньо-виховним напрямками діяльності. Міжконфесійні відносини характеризувалися боротьбою із православною, католицькою та протестантськими конфесіями за сфери впливу, а також взаємодією з метою узгодження місіонерської діяльності.

Дисертація Недзельської Юлії Костянтинівни «Норми життя православного мирянина та їх трансформація за умов секуляризованого суспільства: в контексті сучасних українських реалій (релігієзнавчий аналіз)» (09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки)) є цілісним релігієзнавчим дослідженням проблеми норм життя православних мирян та їх трансформації в умовах секуляризації сучасного українського суспільства. На основі комплексного філософсько-релігієзнавчого аналізу вимог Православної Церкви до життя своїх послідовників розкривається проблема трансформації норм життя православних мирян як на рівні окремого

віруючого, так і на рівні православ'я як конфесії. Православ'я визначає норми думання та дій свого віруючого у всіх сферах його життя, формуючи особливий спосіб життя мирян. Нині відбувається трансформація богословських вимог до життя мирянина. Її причиною є наявна невідповідність реального життя віруючих та релігійних приписів. На рівні окремих мирян також відбувається зміна норм життя, яка виявляється у зміні розуміння природи Бога та поширенні утилітарного ставлення до нього, змінюється місце релігії в житті віруючих: вона перестає бути детермінуючим фактором життя мирян; спостерігається тенденція приватизації релігії.

Дисертація Никитченко Олени Едуардівни «Особливості формування образу новітніх релігій в контексті сучасного розуміння свободи совісті в Україні» (09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки)) є самостійним релігієзнавчим дослідженням, в процесі якого проаналізовано існуючий образ новітніх релігій у суспільній свідомості в контексті наявних тенденцій у розумінні свободи совісті та можливостей наукових видань й світських ЗМІ впливати на його формування, тим самим прилучаючись до подолання наявних стереотипів й прискорення демократизації суспільства. Міждисциплінарне (філософсько-правове, історико-соціологічне) дослідження НР дало можливість виокремити два основних підходи в ставленні суспільства до новітніх релігій. Перший представлений науковими працями релігієзнавців і розвідками деяких публіцистів та журналістів, які розуміють свободу совісті в філософському дусі, притаманному сучасній моделі державно-церковних відносин в демократичних країнах, що відповідає фундаментальним принципам свободи релігії. Презентанти цього підходу намагаються виявити і дослідити такі риси новітніх релігій, що відповідають їх дійсному буттю. Другий - властивий більшості публікацій про новітні релігії у світських засобах масової інформації і позначений тим, що наведені в них характеристики новітніх релігій переважно не адекватно відображають реальне їх існування. Таким чином спотворюється образ НР в суспільній свідомості, що негативно впливає на процес демократизації суспільства, складовою якого є свобода думки громадян України, перш за все в царині свободи совісті та свободи релігії.

Дисертація Юцишин Оксани Іванівни «Етноконфесійний модус творчості Івана Вишенського та його відображення у вітчизняній полемічній проблематиці XI – початку XVII ст.» (09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки)) є цілісним філософсько-релігієзнавчим дослідженням, в якому з'ясовано змістове наповнення етноконфесійного модусу полемічної творчості Івана Вишенського як певного зразка та способу відображення провідних аспектів православно-католицької полеміки XI – початку XVII ст. Значна увага відведена порівняльному аспекту дослідження, яким передбачалось розкриття проблематичного зрізу теми на широкому тлі пам'яток полемічної літератури антикатолицького спрямування доби підготовки, проголошення та початкового етапу реалізації

ухвал Берестейської унії (1596 р.), а також означення його спорідненості з вітчизняною полемічною традицією попередніх століть. Такий підхід дозволив здійснити панорамне бачення цілого комплексу полемічних питань православно-католицької належності, які стали предметом богословської рефлексії українського полеміста, і висувати, що, незважаючи на радикалізм конфесійних переконань та чернечо-аскетичні настрої, як і з огляду на деяку інтерпретаційну специфіку, а також художньо-поетичну оригінальність її смислового забезпечення, етноконфесійний модус полемічної спадщини Івана Вишенського в цілому відображав домінуючий тип православного богословствування, а з тим і антикатолицькі уподобання численного віруючого загалу.

Дисертація Кузева Валерія Валерійовича «Релігієзнавчий аналіз демонологічних уявлень авраамістичних релігій (до питання становлення)» (09.00.11 – релігієзнавство (філософські науки)) присвячена дослідженню демонологічних уявлень авраамістичних релігій. Основна увага приділяється генезису та тенденціям трансформації базових категорій демонологічного вчення. Аналізується взаємозв'язок останнього з ключовими структурами даних релігій. Здійснено спробу проведення комплексного філософсько-релігієзнавчого аналізу демонології авраамістичних релігій. Доведено, що демонологія релігійних систем авраамістичної традиції є складним, динамічним явищем, розвиток котрого в процесі історії доповнювався за рахунок зовнішніх релігійних впливів (часто запозичень). Показано, що філософсько-релігієзнавче витлумачення феномену демонологізму в монотейстичних системах неодмінно стикається з питанням релігійного дуалізму. Встановлено, що на сучасному етапі розвитку авраамістичних релігій наявні тенденції переосмислення традиційних вірувань стосовно демонології/ангелології та теорій пов'язаних з ними. Відстежується функціонування узвичаєних демонологічних вірувань в сучасному сатанізмі. Загалом ідейно-доктринальний базис неосатанізму відтворюється на основі відомостей з доступної демонологічної та теологічної літератури, даних про ересі та відьомство, фольклору, загальнопоширених знань з магії та окультизму тощо. Щодо власне релігійної складової даних культів, то неосатанізм, в основному, поділяє погляди теперішнього секуляризованого суспільства.

**НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ КНИЖКОВО-БРОШУРНОЇ ФОРМИ
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА
Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України
(1996-2009 рр.)**

I. Загальне релігієзнавство

1. Релігієзнавство: предмет, структура, методологія. За ред. А.Колодного і Б.Лобовика. – К., 1996.
2. Академічне релігієзнавство. За ред. А.Колодного. – К., 2000.
3. Академічне релігієзнавство (мультимедійне видання). За ред. А.Колодного. – Львів, 2007.
4. Релігієзнавчий словник. За ред. А.Колодного і Б.Лобовика. – К., 1996.
5. Феномен релігії. Збірник. За ред. А.Колодного. – К., 1996.
6. Колодний А. Феномен релігії: природа, структура, функціональність, тенденції. – К., 1999.
7. Бодак В. Релігійна обрядовість: соціальні функції. – К., 1999.
8. Єленський В. Є. та ін. Релігія. Церква. Молодь. – К., 1996.
9. Віра і розум – двоє крил людського духу. Наук. збірник. За ред. А.Колодного. – К., 2001.
10. Єленський В. Релігія після комунізму. – К., 2002.
11. Релігієзнавство як навчальна дисципліна: теоретико-методологічні та методичні основи викладання // Наукові записки Тернопільського педуніверситету. Серія: Історія. – Тернопіль, 2002 р.
12. Яроцький П. Релігієзнавство. – К., 2004.
13. Колодний А. та ін. Релігієзнавство. – К., 2004.
14. Колодний А. Основи релігієзнавства. Курс лекцій. – Дрогобич, 2006.
15. Релігія, Церква і наукове вивчення релігії: Польща і Україна. Наук. збірник. – Краків, 2004 (англ. мовою).
16. Бодак В.А. Релігія і культура: взаємозв'язок і взаємовплив. – Київ-Дрогобич, 2005.
17. Академічне релігієзнавство України. Колект. монографія. Спецвипуск „Українського релігієзнавства”. За ред. А.Колодного. – К., 2006.
18. Мірча Еліаде як класик світового релігієзнавства. Наук. збірник. За ред. Л.Филипович та ін. – К., 2007.
19. Горкуша О. Релігієзнавство. Навчально-методичний комплекс. – К., 2007.
20. Арістова А. Релігійні конфлікти: природа, вияви, шляхи врегулювання. – К., 2007.
21. Арістова А.В. Релігієзнавство. – К., 2008.
22. Виговський Л.А. Функціональність релігії: природа і вияви. – К.-Хм., 2004.
23. Дисциплінарне релігієзнавство. Колект. монографія. – К., 2009.

24. Конфесіологія релігії. Колективна монографія. За ред. А. Колодного і Л. Филипович. – К., 2009.
25. Недзельська Н.І. Жінка і релігія. Монографія. – К., 2009.

II. Етнологія релігії

26. Етнос і релігія. Збірник. За ред. А. Колодного. – К., 1998.
27. Християнство і національна ідея. Наук. збірник. За ред. А. Колодного і А. Гудими. – К.-Т., 1999.
28. Филипович Л. О. Етнологія релігії. – К., 2000.
29. Богачевська І. Язык религии в контексте национального самосознания. – К., 1999.
30. Саган О. Національні прояви православ'я: український аспект. – К., 2001.
31. Релігія і нація в суспільному житті України і світу. Колект. монографія. За ред. Л. Филипович. – К., 2006.

III. Християнство

32. Християнство: контекст світової історії та культури. Наук. збірник. За ред. А. Колодного і П. Яроцького. – К., 2000.
33. Християнство в контексті історії і культури України. Наук. збірник. За ред. А. Колодного, П. Яроцького, О. Сагана. – К., 1997.
34. Християнство і культура. Наук. збірник. За ред. А. Колодного і А. Гудими. – К.-Тернопіль, 1998.
35. Християнство і духовність. Наук. збірник. За ред. А. Колодного. – К., 1998.
36. Християнство і особа. Наук. збірник. За ред. А. Колодного і А. Гудими. – К.-Тернопіль, 2000.
37. Християнство і проблеми сучасності. Наук. збірник. За ред. А. Колодного і П. Яроцького. – К., 2000.
38. Християнство і мораль. Наук. збірник. За ред. А. Колодного і А. Гудими. – К.-Тернопіль, 2001.
39. Павленко П. Платон і християнство. – Біла Церква, 2001.
40. Павленко П. Ісус Христос – постать історії. – Біла Церква, 2002.
41. Саган О. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. – К., 2004.
42. Християнство доби постмодерну. Наук. збірник. За ред. А. Колодного. – К., 2005.
43. Християнське милосердя і світська емпатія: деонтологічний аспект. Наук. збірник. За ред. А. Гудими і /А. Колодного. – Київ-Тернопіль, 2005.
44. Шугаєва Л. Православне сектантство в Україні: особливості трансформацій. – К., 2007.
45. Докаш В.І. Кінець світу: еволюція протестантської інтерпретації. – К.-Чернівці, 2007.
46. Желовага А.С. Антропологічна природа християнства. – К., 2008.

47. Кисельов О. Феномен екуменізму в сучасному християнстві. – К., 2009.
48. Бистрицька Е.В. Східна політика Ватикану в контексті відносин Святого Престолу з Росією і СРСР (1878-1964рр.). Монографія. – К.-Т., 2009.
49. Павленко П.Ю. Етнічне та універсальне в ранньому християнстві: засади, особливості, тенденції. Монографія. – К., 2009.

IV. Релігія на теренах України

48. Колодний А., Филипович Л. Релігійна духовність українців: вияви, постаті, стан. – Львів, 1996.
49. Боги Тавриды. История религии народов Крыма. Сборник. Под ред. А.Глушака и А.Колодного. – К.-С., 1997.
50. Лобовик Б. Вірування давніх українців та їх пращурів. – К., 1996.
51. Українська Церква між Сходом і Заходом. Наук. збірник. За ред. П.Яроцького. – К., 1999.
52. Колодний А., Бодак В. Український Східний обряд. – К., 1997.
53. Історія релігії в Україні. Колект. монографія. За ред. А.Колодного і П.Яроцького. – К., 1999.
54. Історія православної церкви в Україні. Колект. монографія. За ред. А.Колодного і П.Яроцького. – К., 1997.
55. Надтока Г. Православна Церква в Україні 1900-1917 рр. – К., 1998.
56. „Берестя – 1596” в контексті історії українства. За ред. А.Колодного і А.Гудими. – К.-Тернопіль, 1996.
57. Переяслав – 1654 в історії Української Церкви. Наук. збірник. За ред. А.Колодного і А.Гудими. – К.-Тернопіль, 2003.
58. Актуальні питання соціально-значущої діяльності Церков і релігійних організацій в Україні. Збірник. За ред. В.Бондаренка і А.Колодного. – К., 2004.
59. Недавня О. Греко-католицизм в контексті духовного самовизначення українців між християнським Сходом і Заходом. – К., 2000.
60. Филипович Л. Нові релігійні течії та організації в Україні. – К., 1997.
61. Колодний А. Релігія і Церква в демократичній Україні (англ. мовою). – К., 2000.
62. Єленський В. та ін. Релігійне життя в Україні: стан, проблеми, шляхи вирішення. – К., 1996.
63. Феномен Петра Могили. Колект. монографія. За ред. В.Климова. – К., 1996.
64. Петро Могила і сучасність. Збірка. За ред. В.Климова і А.Колодного. – К., 1996.
65. Петро Могила: богослов, церковний і культурний діяч. Наук. збірка. За ред. А.Колодного і В.Климова. – К., 1997.
66. Климов В. Святитель Димитрій (Данило Туптало) – Львів, 1996.
67. Огієнківські читання. Наук. збірник. – К., 1997.

68. Арсен Річинський – ідеолог Українського Православ'я. Наук. збірник. – К.- Тернопіль, 1998.
69. Филипович Л., Дудар Н. Нові релігійні течії України: огляд, документи, переклади. – К., 2001.
70. Нові релігійні рухи в Європі і в Україні. Збірник. За ред. І.Бондарчука і А.Колодного. – К., 2006.
71. Нові релігії в сучасній Україні. Наук. збірник. – К., 2000.
72. Історія релігії в Україні. Збірка. – К.-Львів, 1994.
73. Історія релігії в Україні. Збірка. – К.-Л., 1995.
74. Історія релігії в Україні. Збірка. – К.-Л., 1996.
75. Історія релігії в Україні. Збірка. В 5-ти вип. – К.-Л., 1997.
76. Історія релігії в Україні. Збірка. В 2-х кн. – К.-Л., 1998.
77. Історія релігії в Україні. Збірка. В 2-х кн. – К.-Л., 1999.
78. Історія релігії в Україні. Збірка. В 2-х кн. – Львів, 2000.
79. Історія релігії в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2001.
80. Історія релігії в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2002.
81. Історія релігії в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2003.
82. Історія релігії в Україні. В 3-х кн. – Львів, 2004.
83. Історія релігії в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2005.
84. Історія релігій в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2006.
85. Історія релігій в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2007.
86. Історія релігії в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2008.
87. Історія релігії в Україні. В 2-х кн. – Львів, 2009.
88. Колодний А., Филипович Л., Біддулф Г. Релігія і Церква в сучасній Україні. – К., 2001 (англ. мовою).
89. Київська традиція і Східний обряд в Українському християнстві. Наук. збірник. За ред. А.Колодного і А.Гудими. – К.- Тернопіль, 2004.
90. Марголіна І. Кирилівська Церква. – К., 2001.
91. Духовність – народів (до 110-річчя А.Річинського). Наук. збірник. За ред. А.Колодного і А.Гудими. – К., 2002.
92. Стоколос Н. Конфесійно-етнічні трансформації в Україні. – К., 2003.
93. Колодний А.М. Україна в її релігійних виявах. Монографія. – Львів, 2005.
94. Здіорук С.І. Суспільно-релігійні відносини: виклики України ХХІ століття. – К., 2005.
95. Буття ісламу в Україні і світі: історія і сьогодення. Спецвидрук «Українського релігієзнавства». За ред. А.Колодного і О.Сагана. Вип. 31-32. – К., 2004.
96. Українське християнство: історія трагедій та уроки сьогодення. Наук. збірник. За ред. А.Гудими і А.Колодного. – К.-Тернопіль, 2006.
97. Кондратик Л., Кондратик О. „Українське християнство” Михайла Грушевського. Монографія. – Луцьк, 2006.
98. Кияк Святослав. Ідентичність Українського католицизму: генезис, проблеми, перспективи. – Івано-Франківськ, 2006. – 632 стор.

99. Арсен Річинський – видатний український громадський діяч і науковець-релігієзнавець. Науковий збірник. Спецвипуск „Українського релігієзнавства”. За ред. А.Колодного, А.Гудими і П.Мазура. Вип. 41. – К.-Кременець, 2006.
100. Конфесійне багатоманіття України в контексті її духовного і національного відродження. Наук. збірник. За ред. А.Колодного і А.Гудими. – К.-Тернопіль, 2007.
101. Релігія і Церква в сучасних українських реаліях. Наук. збірник. За ред. А.Колодного і І.Попова. – К., 2007.
102. Україна релігійна. Книга перша: Стан релігійного життя в Україні (за ред. А.Колодного). – К., 2008.
103. Україна релігійна. Книга друга: Прогнози релігійного життя України. – К., 2008.
104. Державно-церковна політика в Україні. Наук. збірник. – К., 2008.
105. Колодний А.М. Релігійне сьогодення України. – К., 2009.
106. Климов В. Українські православні монастирі та чернецтво: позиція в національній історії. – К., 2008.
107. Шевченко В. Україна духовна: події, постаті, явища. – К., 2008.
108. Литвинов В.Д. Україна в пошуках своєї ідентичності (XVI-XVII ст.ст.). Історико-філософський нарис. – К., 2008.
109. Стоцький Я.В. Держава і релігія в Західних областях України 1944-1964 років. – К., 2008.
110. Сітарчук Р. Адвентисти сьомого дня в українських землях у складі Російської імперії. – Полтава, 2008.
111. Черенков М. Європейська Реформація та український євангельський протестантизм (генетико-типологічна спорідненість і національно-ідентифікаційні виміри). – К., 2008.
112. Суспільно-політичні виміри релігійних процесів в Україні. – Чернівці, 2008.
113. Арсен Річинський і проблеми Помісної Української Церкви. – Тернопіль, 2008.
114. Україна і Ватикан: українсько-ватиканські відносини в контексті суспільних і міжконфесійних проблем. – К.-Івано-Франківськ, 2008.
115. Україна і Ватикан у розвитку освіти і духовності. – Одеса, 2008.
116. Релігія у контексті соціокультурних трансформацій України. Колективна монографія. За ред. Л.Филипович. – К., 2009.
117. Україна і Ватикан в контексті культурно-цивілізаційного діалогу: історія і сучасність. – Науковий збірник. За ред. П.Яроцького і Л.Филипович. – К., 2009.
118. Історія релігії в Україні. Науковий збірник. У 2-х книгах. – Львів, 2009.
119. Шеретюк Р., Стоколос Н. Трансформація релігійно-церковного життя в Галицько-Волинській Русі другої половини XIII – першої половини XV століття: геополітичний аспект. – К.-Р., 2009.

120. Сітарчук Р. Адвентисти сьомого дня в українських землях у складі Російської імперії. Монографія. – К.- Полтава, 2009.

V. Десятитомник “Історія релігії в Україні”

121. Том I. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. За ред. Б.Лобовика. – К., 1996 (Передрук тому в Канаді в 1998 р.).
122. Том I. Дохристиянські вірування. Прийняття християнства. За ред. Б.Лобовика. (Передрук тому в Канаді в 1998 р.).
123. Том II. Українське Православ'я. За ред. П.Яроцького. – К., 1997.
124. Том III. Православ'я в Україні. За ред. А.Колодного і В.Климова. – К., 1999.
125. Том VI. Католицизм в Україні. За ред. П.Яроцького. – К., 2001.
126. Том V. Протестантизм в Україні. За ред. П.Яроцького. – К., 2002.
127. Том VI. Пізній протестантизм України. За ред. П.Яроцького. – К., 2007.
128. Том XVI. Пізній протестантизм України. Друге доопрац. вид. За ред. П.Яроцького. – К.- Дрогобич. 2008.
129. Том VII. Релігійні меншини України. За ред. А.Колодного. – К. (буде в 2010 р.).
130. Том VIII. Нові релігії України. За ред. А.Колодного. – К., 2010.
131. Том IX. Релігія в українській діаспорі. За ред. А.Колодного. – К. (буде в 2011р.).
132. Том X. Релігія і Церква років незалежності України. За ред. А.Колодного. – К., 2003.

VI. Бібліотечка “Конфесії України”

133. Колодний А. Рідна Українська Національна Віра. – К., 2002 (доопрац. в 2010р.).
134. Колодний А. Церква Ісуса Христа Святих останніх днів. – К., 2001 (доопрац. в 2010р.).
135. Гаюк І. Вірменська Церква в Україні. – Л., 2002.
136. Луцишина О. Уявлення про людину в Рігведі. – К., 2005.
137. Єленський В., Саган О. Саєнтологія в Україні. – К., 2004.

VII. Українська релігієзнавча думка

(упорядкування і наукове редагування Відділення)

138. Олексюк В. Християнські основи української філософії. За ред. А.Колодного. – К., 1996.
139. Музичка І. Християнство в житті особи і народу. За ред. А.Колодного. – К., 1999.
140. Річинський А. Проблеми української релігійної свідомості (за ред. А.Колодного і О.Сагана). – Тернопіль, 2000; Тернопіль, 2002.

141. Шевців І. Християнська Україна. За ред. А.Колодного. – К., 2003.
142. Ярмусь Ст. Досвід віри українця. За ред. А.Колодного. – К., 2002.
143. Ярмусь Ст. Досвід віри українця. 2-ге доопрац.вид. – К., 2008.

VIII. Свобода буття релігії

144. Про свободу совісті, релігії і переконань. Збірник документів. За ред. М.Бабія. – К., 1996.
145. Свобода совісті, вероисповедання и религиозных организаций. Сборник документов. Под ред. М.Бабия. – К., 1994.
146. Свобода совісті і віросповідань. Збірник міжнародних, європейських та українських правових документів. За ред. М.Бабія. – К., 2006.
147. „Плід правди сіється творцями миру”. Збірник. – К., 1998.
148. Влада і Церква в Україні. – Полтава, 2000.
149. Релігійна свобода: моделі державно-церковних відносин. Вип. I. За ред. В.Єленського. – К., 1997.
150. Релігійна свобода: контекст державно-церковних відносин. Вип. II. За ред. А.Колодного. – К., 1998.
151. Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії. Вип. III. За ред. А.Колодного. – К., 1999.
152. Релігійна свобода: гуманізм і демократизм законодавчих ініціатив у сфері свободи совісті (міжнародний і український контекст). Вип. IV. За ред. А.Колодного і О.Сагана. – К., 2000.
153. Релігійна свобода: мас-медіа, школа і Церква як суспільні фактори утвердження. Вип. V. За ред. А.Колодного. – К., 2001.
154. Релігійна свобода: свобода релігії і національна ідентичність. Вип. VI. За ред. А.Колодного. – К., 2002.
155. Релігійна свобода: уроки минулого і проблеми сьогодення. Вип. VII. За ред. А.Колодного. – К., 2003.
156. Релігійна свобода: функціонування релігії в умовах свободи її буття. Вип. VIII. За ред. А.Колодного і М.Бабія. – К., 2004.
157. Релігійна свобода: міжконфесійні відносини в умовах суспільно-політичних трансформацій. Вип. IX. За ред. А. Колодного. – К., 2005.
158. Релігійна свобода: взаємини держави та релігійних організацій – правові й політичні аспекти. Вип. X. За ред. А.Колодного, М.Бабія і Л.Филипович. – К., 2006.
159. Релігійна свобода: законодавство України про свободу совісті – європейські стандарти та українські реалії. Вип. XI. За ред. А.Колодного і М.Бабія. – К., 2007.
160. Релігійна свобода: міжконфесійний діалог як складова становлення громадянського суспільства. Вип. XII. За ред. А.Колодного, М.Бабія і Л.Филипович. – К., 2008.
161. Релігійна свобода: теоретичні і практичні виміри оптимізації міжконфесійних відносин. Спецвипуск. За ред. А.Колодного. – К., 2008.

162. Релігійна свобода: релігія в постмодерному суспільстві: соціально-політичні, правові та конфесійні аспекти. Вип. XIII. За ред. А.Колодного і О.Сагана. – К., 2008.
163. Релігійна свобода: державно-церковна політика в Україні як фактор формування громадянського суспільства. Вип. XIV. За ред. А.Колодного і О.Сагана. – К., 2009.
164. Толерантність міжконфесійних відносин. Наук. збірник. За ред. А.Колодного і В.Калюжного. – Запоріжжя, 2008.
165. Релігійний досвід і толерантність. Матеріали конференції. – Дніпропетровськ, 2008.
166. Релігія і Церква в суспільних реаліях України. Спецвипуск «Релігійної панорами». За редакції і авторства А.Колодного. – К., 2006.
167. Толерантність: теорія і практика. Збірник статей і документів. За ред. М.Бабія. – К., 2004.
168. Толерантність: сфера міжконфесійних відносин. Релігієзнавчий аналіз. Наук.збірник. За ред. А.Колодного і Л.Филипович. – К., 2004.
169. Державно-церковні відносини в Україні: регіональні аспекти. Наук. збірник. За ред. А.Колодного та В. Олуйка. – Хмельницький, 2003.
170. Правові основи свободи совісті, релігії та релігійних організацій. Збірник документів. За ред. М.Бабія. – К., 2002.
171. Екуменізм і проблеми міжконфесійних відносин в Україні. Наук. збірник. За ред. А.Колодного, П.Яроцького і О.Сагана. – К., 2001.
172. Актуальні проблеми державно-церковних відносин в Україні. За ред. В.Бондаренка і А.Колодного. – К., 2001.
173. Релігія і Церква в Подільському регіоні: історія та сучасність. Науковий збірник. За ред. В.Олуйка та А.Колодного. – Хмельницький, 2002.
174. Державно-церковні відносини в Україні у контексті сучасного європейського досвіду. Наук. збірник. – К., 2004.
175. Актуальні питання міжконфесійних взаємовідносин в Україні. – К., 2005.
176. Мораль. Релігія, Освіта. Науковий збірник. За ред. А. Колодного. – К., 2005.
177. Церква і політика: від президентських виборів 2004 до парламентських 2006 року. За ред. А.Колодного, М. Бабія та Л.Филипович. – К., 2005.
178. Релігія і соціальні зміни в сучасному світі. Збірник. – Чернівці, 2005.
179. Релігія і суспільство: нові преференції. Збірник. – Чернівці, 2006.
180. Релігія і Церква в контексті реалій сьогодення. Збірник. – К., 1995.
181. Іслам і Євроінтеграція. Наук. збірник. Спецвипуск „Українського релігієзнавства”. За ред. А.Колодного і О.Сагана. – К., 2006.
182. Державно-церковна політика в Україні як фактор формування громадянського суспільства. Матеріали конференції. За ред. А.Колодного і О.Сагана. – К., 2008.

183. Релігійна свобода: державно-церковна політика в Україні як фактор формування громадянського суспільства. Науковий щорічний. За ред. А.Колодного і О.Сагана. – К., 2009.
184. Климів В.В. Свобода совісті, церква, релігійність в українському суспільстві періоду незалежності. Збірник статей. – К., 2009.

ІХ. Періодичні видання Відділення

- 187-239. «Українське релігієзнавство». – Бюлетень-квартальник Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України. –1996-2009. – №№ 1-52.
- 240-351. Часопис-щомісячник «Релігійна панорама». – 2000– 2009. – №№ 0–110.
352. Релігійна панорама. Спецвипуск. За ред. А.Колодного. – К., 2006.

Х. Видруки 1991-1995 років.

1. Історія християнської церкви на Україні. За ред. О.Онищенка. – К., 1991.
2. Релігія в духовному житті українського народу. За ред. А.Колодного. – К., 1994.
3. Сучасна релігійна ситуація в Україні. За ред. П.Косухи.У 2-х част. – К., 1994.
4. Любчик В. Біблійні пророцтва в світі катаклізмів ХХ століття. – К., 1993.
5. Колодний А., Кирюшко М., Филипович Л. Митрополит Іларіон (Огієнко). – Львів, 1993.
6. Бабій М. Свобода совісті: філософсько-антропологічне і релігієзнавче осмислення. – К., 1994.

Здріблений видрук. Співробітники Відділення в звітні роки видрукували в різних наукових збірниках, часописах, газетах, енциклопедіях, словниках та ін. понад 700 статей, тез, довідок, інформативних матеріалів, інтерв'ю. Є їх праці також на різних сайтах, інформація про наукові конференції, в матеріалах зарубіжних конференцій тощо.

Видавничі плани. Відділення готує до друку 3-томну «Українську Релігієзнавчу Енциклопедію», «Атлас релігійного життя регіонів України», а також колективну монографію у 2-х книгах «Релігієзнавство України», колективну монографію у 3-х книгах «Поліконфесійна Україна в умовах культурно-цивілізаційного діалогу ХХІ тисячоліття», збірник його науково-експертних матеріалів за 2000-2010 роки, збірник у трьох томах праць українських релігієзнавців минулих років «О религии и религиозности» з видруком його в Москві.

Керівник Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ

професор А.Колодний

**РЕЛІГІЄЗНАВЧІ КОНФЕРЕНЦІЇ
2-4 КВАРТАЛІВ 2010 РОКУ**

Березень 24	І Міжнародна науково-практична конференція „Українсько-японський форум з культури та регіональної економіки” (також і питання релігії)	Державний ун-т інформатики і штучного інтелекту, Центр релігієзнавчих досліджень та міжнародних духовних стосунків, ун-т Кобе гакуїн та ун-т Квансей гакуїн (Японія)	До 20 лютого Донецьк, пр. Б. Хмельницького, 84. І.Козловський (067 620-10-04), І.Луковенко (097-287-34-72), С.Гераськов (097-767-73-48). spirit@iai.donetsk.ua
Квітень 23-24	Євангельсько-баптистський рух у Східній Європі: історія та культура	Донецьк, Донецький християнський університет	До 1 березня Олена Панич Донецьк, пр. Ілліча 106-а (062)97-22-10; (097) 38-78-558 olenadn@yahoo.com
Квітень 29-30	Міжетнічні і міжрелігійні відносини в контексті сучасних суспільних трансформацій	Чернівці, ЧНУ	До 1 березня 0372 584703 кафедра соціології Зав.каф Віталій Докаш 067-76-99-013, 099-916-50-88; відп.секретар Євген Буга 097-809-17-80 sociologcnu@ukr.net
Травень 12-15	XX Міжнародна конференція «Історія релігій в Україні».	Львів, Ін-т релігієзнавства Львівського музею історії релігії, Львівське від. Ін-ту української археографії та джерелознавства ім. М.Грушевського, ВР ІФ НАНУ	До 1 лютого Музей історії релігії, пл. Музейна, 1, м. Львів, 79008. Омельчук Марія Миколаївна (0322) 260-11-35, 272-91-00. konferencya2010@yandex.ru
Травень 14-16	Церковно-історичні та етнокультурні особливості релігійних процесів регіону	Галич, Нац.заповідник «Давній Галич», ПрНУ, ВР ІФ НАНУ	С.Побуцький 093-56-383-13 semen_pob@rambler.ru
Травень 14	Втілення свободи совісті в діяльності релігійних меншин	Одеса, Філософський ф-т ОНУ, УАР, ВР ІФ НАНУ	Мартинюк Е.І. 067 488 57 94; elsanika@mail.ru

Травень	XXVII Міжнародна науково-практична конференція „Роль науки, релігії та суспільства у формуванні моральної особистості”	Державний університет інформатики і штучного інтелекту, факультет філософії і релігієзнавства	83050 Донецьк, пр. Б.Хмельницького, 84. Фесенко А. 062 335-26-20 religio@sui.ai.edu.ua info@sui.ai.edu.ua Інфо на сайті: sui.ai.edu.ua
Травень 27-29	Репресовані церкви і релігійні організації в Україні	Київ, Держкомнацрелігій, ВР ІФ НАНУ, УАР	Київ, 01001, Трьохсвятительська, 4, (0-44)-279-04-18, 278-51-49
Серпень 15-18	XX конгрес істориків релігії Religion: A Human Phenomenon	Торонто, Канада IANR	До 15 березня реєстрація за: http://www.religion.utoronto.ca/resources/iahr/Home.htm .
Жовтень Початок	Релігійна свобода як умова міжконфесійного діалогу	Київ, ВР ІФ НАНУ	Київ, 01001, Трьохсвятительська, 4, (0-44)-279-04-18, 278-51-49
Жовтень 4-8	Релігія і громадянське суспільство: геополітичний вимір глобалізації і культурного простору	Ялта, Крим, Таврійський національний університет	http://www.nce.ua.iatp.net nce@mail.ru або argonavt2@gmail.com , Татьяна Сенюшкіна, а.я. 65, Севастополь, 99043
Жовтень Кінець	Толерантність міжконференційних відносин	Запоріжжя, Запорізька Державна Інженерна Академія, ЦєРІС УАР	Віктор Степанович Калюжний (0612) 60-13-56 Факс: (0612) 12-38-87 E-mail: filos@zgia.zp.ua
Листопад	Регіональний вимір міжконфесійних і державно-церковних відносин	Хмельницький, Університет управління та права	Леонід Виговський – зав.каф. філософії 067-8-616-393
Листопад	XXVIII Міжнародна науково-практична конференція „Роль науки, релігії та суспільства у формуванні моральної особистості”	Державний університет інформатики і штучного інтелекту, факультет філософії і релігієзнавства	83050 Донецьк, пр. Б.Хмельницького, 84. Фесенко А. 062 335-26-20 religio@sui.ai.edu.ua info@sui.ai.edu.ua Інфо на сайті: sui.ai.edu.ua

Грудень	Містика. Езотерика. Релігія.	Дніпропетровськ, обл..від. УАР, ІФ НАНУ, СПб. ун-т	Михайло Мурашкін 097- 459-03-08 Юрій Завгородній zavhorodniy@mail.ru
Грудень	Релігієзнавство України: предметне та дисциплінарне поле, проблеми	Київ, ВР ІФ НАНУ	Київ, 01001, Трьохсвятительська, 4, +380-44-279-04-18, 278-51- 49

***

«АКАДЕМІЧНЕ РЕЛІГІЄЗНАВСТВО» МАЄ СВОЮ ЕЛЕКТРОННУ ВЕРСІЮ

Мультимедійна студія видавництва «Свічачо» випустило у світ електронну версію написаного колективом Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ із залученням вузівських науковців за редакцією проф. А.Колодного популярного «Академічного релігієзнавства». Книга вийшла в світ в 2000 році, стала бестселером. Авторський колектив працює над другим його виданням, яке зазнає помітних змін. Електронний підручник випущено у світ з доопрацюванням фактажу і літератури. Він враховує найсвіжіші матеріали релігійного життя, відображає його сьогоденні проблеми та враховує сучасні здобутки вітчизняного і світового релігієзнавства. Книга долає старі атеїстичні схеми підручкової літератури, враховує повноту дисциплінарної структури релігієзнавчої науки. В книзі читач знайде списки новітніх релігієзнавчих видань, які рекомендуються до 30 розглянутих тем. Книга розрахована на науковців, викладачів релігієзнавчих дисциплін, богословів, аспірантів і насамперед студентів вузівських релігієзнавчих спеціалізацій. Мультимедійна версія «Академічного релігієзнавства» має зручний інтерфейс та функціональну навігаційну систему. Координати його придбання можна дізнатися у Відділенні релігієзнавства ІФ НАНУ (Київ, вул. Трьохсвятительська, 4, кімн. 323 і 413), за телефонами (044) 278-51-49; (044) 279-04-18.

